

Regeringen er i dialog med befolkningen, en dialog, der skal sikre, at velfærdssamfundet svarer til befolkningens ønsker og behov, og vi ønsker på ingen måde at afskære befolkningen fra indsigt i samfundets vigtige forhold.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Lad mig ligesom statsministeren indlede med at fremhæve, at regeringens principielle udgangspunkt er klart, nemlig at der skal være størst mulig åbenhed, og det gælder både i den danske forvaltning og i EU's institutioner. Derfor er det også nyttigt og velkomment, at Folketinget i kraft af forespørgslen i dag får lejlighed til på ny at drøfte nogle grundlæggende spørgsmål om offentlighedsprincippet.

De emner, der er rejst i forespørgslen, er, at de enkelte ressortministerier har beskåret offentlighedens adgang på flere delområder, at offentligheden unddrages aktindsigt i forbindelse med udlicitering og selskabsdannelser, og at EU står over for at gennemføre forslag om aktindsigt, der tilsyneladende på ingen måde lever op til kravene om offentlighedens indsigt i væsentlige samfundsforhold.

Den første del af forespørgslen angår de regler i lovgivningen, som på nærmere afgrænsede delområder fraviger offentlighedsloven og fastsætter særlige regler om aktindsigt. I forespørgslen angives det, at det er ressortministerierne, der har begrænset adgangen til aktindsigt.

Hertil skal jeg bemærke, at egentlige indskrænkninger i den ret til aktindsigt, der følger af offentlighedsloven, kun kan ske ved lov. Offentlighedsloven giver ganske vist vedkommende minister adgang til udstedelse af bekendtgørelser, der undtager nærmere angivne dokumenter m.v. fra lovens anvendelsesområde, men denne bestemmelse kan imidlertid stort set kun anvendes til at fastslå, hvad der allerede følger af offentlighedslovens almindelige regler. De egentlige særregler, vi taler om, er altså ikke indført administrativt ad bagvejen, men vedtaget her i Folketinget.

Det er ikke muligt for mig i dag at redegøre nærmere for alle de gældende særregler om aktindsigt og deres baggrund. Jeg vil imidlertid gerne understrege, at sådanne regler kan have gode begrundelser. De kan f.eks. være påkrævede, for at EU-regler eller internationale traktater og konventioner, som Danmark har tiltrådt, kan gennemføres.

Også herudover må det undertiden konstateres, at offentlighedslovens almindelige regler på givne områder er uhensigtsmæssige og derfor bør erstattes af bestemmelser, som er bedre afstemt efter forholdene på det pågældende område. På den anden side er jeg også enig i, at særregler, der begrænser den almindelige adgang til aktindsigt, efter omstændighederne kan give anledning til principielle overvejelser.

Offentlighedsloven bygger på indgående forarbejder og er i vidt omfang indarbejdet i myndighedernes praksis og befolkningens retsbevidsthed. Hertil kommer bl.a., at der, hvis man på et område laver særregler, let kan rejse sig spørgsmål om at undergive også andre retsområder den samme eller måske helt andre særreguleringer. Virkningerne heraf vil på længere sigt kunne være, at spørgsmålet om offentlighed i forvaltningen ikke som tilsigtet ved offentlighedsloven er undergivet en ensartet ordning, men opløst i enkeltregler uden indbyrdes sammenhæng.

Spørgsmålet her vil blive udførligt behandlet i den kommende vejledning om lovkvalitet, som regeringen udsender her senere på foråret. Det vil her bl.a. blive tilkendegivet, at der i almindelighed bør udvises tilbageholdenhed med sådanne særregler, og at de kun bør gennemføres efter grundige overvejelser. Det vil endvidere blive understreget, at der i bemærkninger til lovforslag, der indeholder sådanne regler, bør og må redegøres for baggrunden for reglerne og for, på hvilke nærmere punkter denne retstilstand som følge af offentligheden fraviges. Ikke mindst på dette område er det meget væsentligt at give Folketinget et fyldestgørende grundlag at træffe afgørelser på.

Lad mig herefter vende mig mod den del af forespørgslen, der angår forholdet mellem offentlighedsloven og de offentlige selskaber og aktindsigt i forbindelse med udlicitering:

Som bekendt finder offentlighedsloven ikke anvendelse på bl.a. aktieselskaber. Det gælder, selv om de er ejet af det offentlige. Når en opgave, der hidtil er blevet varetaget af en offentlig forvaltningsmyndighed, henlægges til et offentligt ejet aktieselskab, vil offentlighedens adgang til aktindsigt derfor normalt bortfalde i forhold til selskabet.

Spørgsmålet blev indgående behandlet i forbindelse med forberedelsen af den gældende offentlighedslov, og Folketinget har også efterfølgende ved talrige lejligheder diskuteret, om offentlighedsloven bør udvides til at omfatte